

УДК [332.15:634](477.7)

Колокольчикова І. В.
кандидат економічних наук, доцент,
докторант
Полтавської державної аграрної академії

Kolokolchykova Iryna
PhD (Economics), Associate Professor,
Doctoral candidate, Poltava state agrarian Academy

РЕЗУЛЬТАТИ ЕКОНОМІЧНОГО РАЙОНУВАННЯ ГАЛУЗІ ПРОМИСЛОВОГО САДІВНИЦТВА ЗОНИ СТЕПУ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Анотація. У роботі пропонується оцінка результатів застосування економічного районування як наукового методу територіальної організації галузі промислового садівництва на прикладі зони Степу України. Метод зональної спеціалізації розглядається як визначення багатьох критеріїв щодо успішного розвитку галузі садівництва з урахуванням природно-ресурсного потенціалу зон, а також характеристик плодово-ягідних порід. Відправною точкою аналізу є показник масштабів територіального розміщення багаторічних плодкових насаджень по зонах України, їх кількісна та якісна характеристики. Співвідношення площ насаджень по областях і зонах, їх сортовий склад визначає зональність і приналежність до відповідної природної зони. Проводиться оцінка результатів районування зони Степу за показником площ багаторічних насаджень та порівняння з рекомендаціями Галузевих програм. Порівняльний аналіз показників проходить за видами плодкових і ягідних культур у розрізі їх структури. У цілому пропонується об'єктивна оцінка розвитку галузі промислового садівництва в зоні Степу і Півдні України для аналізу сучасних реалій та виявлення резервів розвитку цього процесу.

Ключові слова: економічне районування, природно-ресурсний потенціал, природні зони, промислове садівництво, багаторічні насадження.

Вступ та постановка проблеми. Економічне районування як науковий метод територіальної організації галузі промислового садівництва дає змогу науково обґрунтувати розміщення виробництва з урахуванням економічної доцільності й ефективності. У 1883 р. Л.П. Смиренко у своїй фундаментальній праці визначив сорти плодкових культур промислового саду та вимоги до них, які стосуються таких аспектів: раннє, стійке й рясне плодоношення, пізнє цвітіння; вимогливість до ґрунтових вимог і вологості; морозостійкість; сильна плодоніжка. За словами автора, плоди повинні мати зовнішню красу і привабливість, транспортабельність і стійкість під час зберігання, а розмір плоду повинен бути середнім [1, с. 91]. Тобто тим самим Л.П. Смиренко заклав основи не тільки економічному районуванню сортів, необхідності підбору кожній природній зоні і підзоні найбільш ефективних плодкових культур і сортів, а й застосував ринковий підхід до створення товару як такого та визначенню конкурентних переваг для потенційних споживачів [2, с. 96–97].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розроблення теоретико-методологічних основ економічного районування в галузі садівництва зробили фундаментальні праці Л.П. Смиренко [1; 2], В.В. Пашкевича [3]. Загальні підходи до природно-сільськогосподарського районування та зональної спеціалізації виробництва продукції в Україні висвітлено в працях українських науковців А.Г. Мартина, С.О. Осипчука, О.М. Чумаченко [1; 2]. Питання впливу територіального розміщення та зональної спеціалізації промислового садівництва на ефективність виробництва, якість і конкурентоспроможність продукції висвітлено в працях П.Г. Шитта, М.Ю. Гущина, В.В. Юрчишина, О.М. Шестопаля, В.А. Рульєва, Д.Ф. Харківського, Д.Ф. Чухна, В.Г. Куян [4], Ш.І. Ібатуліна, О.В. Шаніна, О.В. Степенко [5], А.А. Ріхтера [6] та ін.

Метою даної роботи є проведення оцінки результатів процесу економічного районування на прикладі зони Степу України та галузі промислового садівництва.

Результати дослідження.

Розвиток районування сортів галузі садівництва відбувався тривалий час та мав накопичуваний характер. Історичний розвиток напрацювання практичного досвіду галузі щодо районування сортів плодової продукції промислового садівництва охоплював період із 1883 по 1962 р. Основні вимоги до сортів плодкових культур промислового саду, визначення параметрів, за якими треба здійснювати оцінку сорту: період плодоношення, цвітіння, вимоги до ґрунтів, потреба у вологості, стійкість до температур заклав Л.П. Симоненко [1].

Продовження роботи над районуванням плодкових та ягідних культур, визначенням стандартного переліку сортів, розробленням рекомендацій залежно від економічних умов природної зони, співвідношення порід та груп сортів у промислових садах знайшло відображення у працях В.В. Пашкевича [3]. У 1962 р., по суті, закінчився процес базових напрацювань із питань районування в галузі промислового садівництва, тим самим заклавши основи зональної спеціалізації галузі та базові підходи до практичного застосування за цією проблематикою.

Сучасні науковці, які сьогодні займаються пошуком вирішення проблеми підвищення ефективності виробництва плодово-ягідної продукції, більше уваги приділяють обґрунтуванню взаємозв'язку природно-кліматичної придатності плодкових порід та економічним показникам їх виробництва, залежності продуктивності сорту та його якості від територіального розміщення плодово-ягідних культур. В.Г. Куян робить висновки щодо необхідності зональної спеціалізації плодкових культур, підкреслюючи, що основою зональної концентрації плодкових культур є відповідність ґрунтово-кліматичних умов біологічним особливостям порід і сортів у всі фазы вегетації та в період спокою, що ґрунтується на досягненнях місцевих досліджень і передового виробничого досвіду. У промисловій насажденні необхідно добирати обмежену кількість кращих сортів серед рекомендованого для зони і перспективного асортименту, насамперед вітчизняного [4, с. 11].

У розроблення рекомендацій щодо розміщення багаторічних насаджень по зонах України закладено науково обґрунтований метод районування території. Застосування його на практиці дає можливість, з одного боку, отримати максимальні економічні результати, а з іншого – дає можливість постійного пошуку напрямів поліпшення та вдосконалення. Ці ствердження знаходять своє відображення й у наукових працях. Такі науковці, як Ш.І. Ібатуллин, О.В. Шанин, О.В. Степенко, роблять акцент на тому, що зональна спеціалізація поліпшує економічні показники господарської діяльності, вони стверджують, що одним із визначальних напрямів підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва є оптимізація його зональної спеціалізації на основі сучасних прогресивних форм, методів і моделей економічної організації виробництва. Особливої актуальності це питання набуває в галузі рослинництва, оскільки її розвиток найбільшою мірою визначається кліматичними та ґрунтовими умовами, які зумовили поділ України на природно-кліматичні зони [5, с. 12]. Інші науковці підкреслюють важливість постійних удосконалень та пошуків напрямів наукових та практичних досліджень. Так, за словами А.А. Ріхтера, «в настоящее время широкое применение методов биологической химии и смежных наук, систематизации и обработки данных позволяет изучать взаимосвязь между экологическими факторами и растением, его продуктивностью и качеством плодов. Выявленные закономерности могут быть представлены в количественных показателях, что дает возможность углубить исследования, развивая их от простого к сложному» [6, с. 9]

Усі напрацювання науковців знайшли відображення у Галузевих програмах розвитку галузі садівництва [7; 8], які підкреслюють необхідність дотримання зональної спеціалізації як наукового методу територіального розміщення промислового садівництва в Україні. Так, Галузева програма розвитку садівництва України на період до 2025 р. підкреслює, що головною умовою ринку є задоволення потреб кінцевого споживача, яка досягається підприємством тільки за рахунок отримання прибутків та ведення розширеного відтворення на основі застосування новітніх інноваційних технологій на етапах виробництва, збереження та переробки плодів та ягід. Рациональне розміщення плодоягідних насаджень дає змогу вирощувати високоякісні плоди мінімальної собівартості та повністю забезпечити потребу населення у цій продукції. Також серед переваг поглибленої зональної спеціалізації є: максимальне використання можливостей природно-еко-

номічних чинників підвищення врожайності; зниження собівартості й підвищення якості продукції; найбільш рациональне використання виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств і господарств населення та консервних заводів; найповніша реалізація транспортних можливостей для перевезення продукції, скорочення її втрат під час транспортування і зберігання; забезпечення вимог до охорони навколишнього середовища [8].

За оцінками науковців та практиків, зона Степу є найбільш прийнятною до розвитку галузі промислового садівництва і більша частина площі багаторічних насаджень повинна бути освоєна саме у цій зоні. Але на протязі багатьох років спостерігається така тенденція (табл. 1) [9].

Динаміка площ багаторічних насаджень плодкових і ягідних культур у плодоносному віці свідчить про суттєве зниження цього показника у звітному 2017 р. відповідно до 1990 р. У 1990 р. під багаторічними насадженнями було 679,8 тис. га, а в 2017 р. цей показник становив 198,5 тис. га, це лише 29,1% від базового року (1990 р.). За природними зонами скорочення відбулося у таких розмірах: по зоні Степу площі скоротилися від 265,9 тис. га до 58,9 тис. га, тобто це лише 22,1% у порівнянні; по зоні Лісостепу – з 275,4 тис. га до 86,8 тис. га, тобто 31,5% у порівнянні; по зоні Полісся – з 113,9 тис. га до 40,5 тис. га, що становить лише 35,5%, по зоні Гори – з 24,7 тис. га до 12,5 тис. га, тобто 50,6% від рівня 1990р. Таким чином, простежується тенденція зменшення площ багаторічних насаджень. Найбільше скорочення показника, що аналізується, відбулося по зоні Степу – на 77,9%, потім Лісостепу – на 68,5%, Полісся – на 64,5%, по зоні Гори – на 49,4%.

У структурі багаторічних насаджень за період із 1990 по 2010 р. співвідношення площ зон Степу та Лісостепу було практично однаковим: у 1990 р. – 39,1% та 40,5%; у 2000 р. – 41,7% та 39,1%; у 2010 р. – 36,2% та 39,9%. Починаючи з 2012 р. спостерігається тенденція збільшення площ багаторічних насаджень зони Лісостепу.

Частковою причиною зниження показника у зоні Степу було через відсутність обліку показників АР Крим, але це невеликий вплив. Так, станом на 2017 р. під багаторічними площами зони Степу знаходилося 58,9 тис. га, що становить 29,7% від загальної площі, а зони Лісостепу – 86,6 тис. га, або 43,6%. Наглядно цю структуру представлено на рис. 1 [9].

Таким чином, аналізуючи ці загальні показники, відзначаємо, що з погляду рационального районування природні ресурси, а саме земельні, які можуть бути задіяні

Таблиця 1

Площа насаджень культур плодкових і ягідних у плодоносному віці по природних зонах України, тис. га

	1990	2000	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Україна	679,8	378,0	223,2	223,4	221,7	209,9	206,0	196,7	198,5
Зона Степу	265,9	157,8	80,8	78,6	77,3	63,4	60,3	57,8	58,9
% до загального показника	39,1	41,7	36,2	35,1	34,9	30,2	29,3	29,4	29,7
Зона Лісостепу	275,4	147,8	89,1	92,3	92,2	93,7	91,7	87,2	86,6
% до загального показника	40,5	39,1	39,9	41,3	41,6	44,6	44,5	44,3	43,6
Зона мішаних лісів (Українське Полісся)	113,9	59,2	41,0	40,3	39,6	39,9	40,4	39,3	40,5
% до загального показника	16,7	15,6	18,4	18,0	17,9	19,0	19,6	20,0	20,4
Зона Гори	24,7	13,5	12,3	12,2	12,6	12,9	13,6	12,4	12,5
% до загального показника	3,7	3,6	5,5	5,6	5,6	6,2	6,6	6,3	6,3

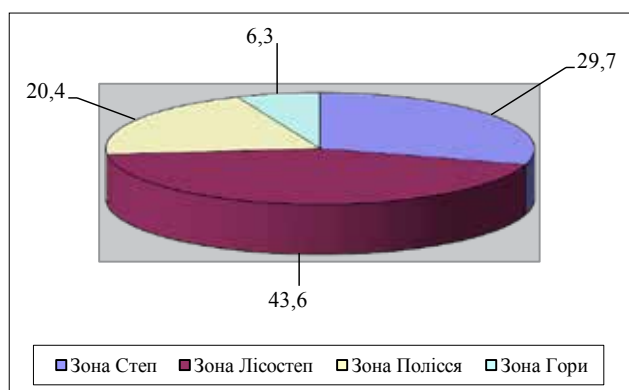

Рис. 1. Структура площ багаторічних насаджень за природними зонами України станом на 2017 р.

під багаторічні насадження зони Степу, мають можливість більш ефективно використовуватися та відповідний потенціал до збільшення.

У розрізі областей зони Степу розміри площ багаторічних насаджень за базовий (1990 р.) та звітний (2017 р.) роки мають відповідні тенденції, представлені на рис. 2 [9].

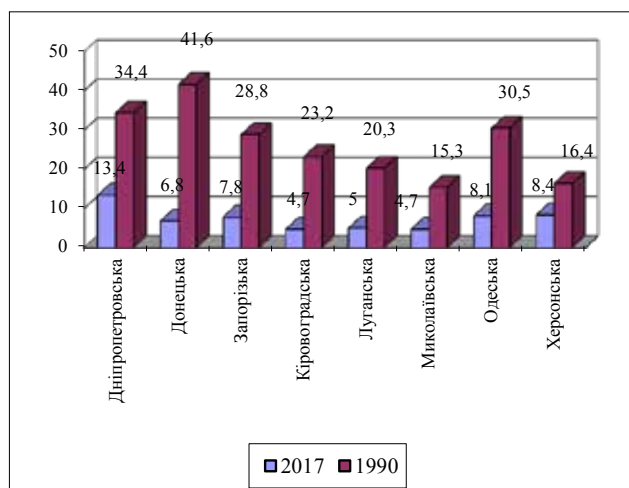

Рис. 2. Динаміка площ багаторічних насаджень плодів та ягід у плодоносному віці за областями зони Степу України за 1990 та 2017 рр.

Станом на 2017 р. лідерами за показниками площ багаторічних насаджень є Дніпропетровська (13,4 тис. га), Херсонська (8,4 тис. га), Одеська (8,1 тис. га) і Запорізька (7,8 тис. га) області, тобто всі області Півдня України. Найменші площі під садами та ягідниками у Кіровоградській та Миколаївській областях – відповідно по 4,7 тис. га.

Багаторічні насадження плодівих культур поділяються на зерняткові та кісточкові. Станом на 2017 р. площа зерняткових зони Степу становить 21,2 тис. га, або 20,2% від загальної площі зерняткових в Україні, кісточкових – 27,2 тис. га, що в структурі займає 44,6% від загальної їхньої площі. Насадження ягід зони Степу – 29,1% від загальної площі ягід. Таким чином, можна зробити узагальнюючий висновок про те, що в зоні Степу найбільше насаджень кісточкових та ягід, і ця тенденція спостерігається впродовж останніх шести років дослідження (табл. 2) [9].

Основними плодово-ягідними культурами зони Степу є яблука та груша – із зерняткових; слива, вишня, черешня, абрикос, персик – із кісточкових; суниця, полуниця, смородина та малина – з ягідних.

Динаміка площ багаторічних насаджень у плодоносному віці в розрізі зерняткових представлена яблуками та грушою, і порівняно з 2000 р. розміри площ скоротилися у цілому по зерняткових плодівих культурах на 75,8%, по яблуках – на 79,0%, груші – на 55,7%. За останні роки статистичної звітності, без урахування площ насаджень АР Крим, розміри показника майже не змінюються, і у звітному 2017 р. становлять: зерняткові – 21,2 тис. га, яблука – 16,3 тис. га, груші – 4,3 тис. га.

Кісточкові багаторічні насадження представлені в більшому товарному асортименті. Так, у динаміці з 2000 р. їх темпи скорочення менші, ніж по зерняткових. За період, що досліджується, площі кісточкових у плодоносному віці скоротилися на 52,1%, у розрізі асортименту найбільше скорочення площ по персику – 77,2% та сливі – 55%; по інших площі зменшилися несуттєво: по черешні – на 44,2%, абрикосу – на 38,2%. Найменше скорочення площ насаджень по вишні – лише на 28,1%. За період 2015–2017 рр. площі насаджень практично не змінювалися і станом на 2017 р. мають такі розміри: під кісточкові відведено 27,2 тис. га, у розрізі культур: черешня – 7,2 тис. га, вишня – 6,9 тис. га, абрикос – 5,5 тис. га, слива і персик – відповідно 4,5 тис. га та 3,1 тис. га.

Ягідні насадження мають найменші показники скорочення площ. За період із 2000 по 2017 р. розміри ягід-

Таблиця 2

Площа плодово-ягідних насаджень у плодоносному віці зони Степу, тис. га

Насадження	2000	2010	2013	2015	2016	2017	2017р. до 2000р., %
Зерняткові, всього	87,6	32,5	29,9	21,9	20,3	21,2	24,2
У т. ч. яблука	77,5	26,2	23,9	16,9	15,6	16,3	21,0
груша	9,7	5,4	8,6	4,3	4,2	4,3	44,3
Кісточкові, всього	56,7	36,0	35,0	28,0	27,3	27,2	47,9
у т. ч. слива	10	5,7	5,2	4,4	4,4	4,5	45,0
вишня	9,6	7,5	7,6	7,0	7,0	6,9	71,9
черешня	12,9	9,3	9,4	7,4	7,2	7,2	55,8
абрикос	8,9	6,9	6,8	5,7	5,3	5,5	61,8
персик	13,6	5,9	5,7	3,4	3,3	3,1	22,8
Ягоди, всього	6,8	6,8	6,9	6,0	5,7	5,8	84,0
Суниця, полуниця	2,4	2,4	2,6	2,2	2,1	2,1	87,5
Малина й ожина	2,1	2,2	2,2	1,9	1,8	1,8	85,7
Смородина	1,6	1,4	1,3	1,2	1,0	1,0	62,5

ників зменшилися на 16%, у розрізі культур: суниця та полуниця – на 12,5%, малина та ожина – на 14,3%, смородина – на 37,5%. Період 2015–2017 рр. також має аналогічну тенденцію як і по плодах. Станом на 2017 р. під ягодами відведено 5,8 тис. га.

Структура плодово-ягідних насаджень зони Степу за 2017 р. представлена в табл. 3 [9]. Площі багаторічних насаджень у плодоносному віці станом на 2017 р. представлено так: під зерняткові відведено 35,9%, з яких насаджень яблуні – 27,6%, груші – лише 7,3%. Кісточкові становлять більшу частину площ – 46,2%, з яких найбільші площі зайняті під черешнею та вишнею, а саме 12,2% та 11,7% відповідно. Ягоди та горіхи займають 17,9% площ насаджень.

Таблиця 3

Структура площі насаджень плодкових культур у плодоносному віці зони Степу станом на 2017 р.

Багаторічні насадження	2017 р.	
	Тис. га	Структура, %
Зерняткові, всього	21,2	35,9
у т. ч. яблука	16,3	27,6
груша	4,3	7,3
інші зерняткові	0,6	1,0
Кісточкові, всього	27,2	46,2
у т. ч. слива	4,5	7,6
вишня	6,9	11,7
черешня	7,2	12,2
абрикос	5,5	9,3
персик	3,1	5,4
Ягоди та горіхи	10,5	17,9
Разом	58,9	100,0

Із погляду раціонального розміщення плодово-ягідних насаджень у зоні Степу більша частина площ повинна відводитися під персик – понад 85%, черешню та вишню – 70% та 60%.

Згідно з рекомендаціями, для промислового садівництва практично половина площ зони Степу може бути під багаторічними насадженнями сливи, груші, яблук. Ця зона також дуже сприятлива для вирощування суниця та полуниця – понад 70%. Зробимо порівняльну оцінку цих відносних показників у табл. 4 [7; 8].

Станом на 2017 р. у зоні Степу знаходиться понад 70,6% усіх насаджень яблук, аналогічна ситуація по персику – 96,9%. Спостерігається значне перевищення відсотка насаджень абрикоса – на 35,5 п. п. По інших видах насаджень показники значно нижче рекомендованих: під яблуками в зоні Степу лише 17,8% від їхньої загальної площі, по вишні та сливі практично вдвічі менше рекомендацій, по груші – у межах норми.

Висновки. Таким чином, оцінюючи результати застосування економічного районування як наукового методу розміщення та ефективного ведення господарської діяльності в галузі промислового садівництва, можна зазначити таке. З погляду раціонального розміщення плодово-ягідних насаджень у зоні Степу України в 2017 р. зосереджено лише 29,7% від загальної площі. По областях найбільші показники на Півдні України, а саме у Дніпропетровській, Херсонській та Одеській областях. У структурі площ плодово-ягідних культур перевага надається кісточковим – 42,6% від структури насаджень. Серед зерняткових пріоритетним є насадження яблук – 27,6%, серед кісточкових (черешні та вишні) – 12,2% та 11,7% відповідно. Згідно з рекомендаціями Галузевих програм розвитку галузі, максимально розкрито можливості щодо вирощування черешні, абрикоса та персика. По інших насадженнях є можливості розширення площ та отримання додаткових урожаїв.

Таблиця 4

Порівняльна оцінка раціонального розміщення промислових плодкових насаджень зони Степу згідно з Галузевими програмами розвитку на 2017 р.

Багаторічні насадження	Площа багаторічних насаджень у плодоносному віці, тис. га		Структура розміщення, %		Відхилення 2017 р. від рекомендацій, п. п.
	Усього по Україні	Зони Степу	Згідно з рекомендаціями Програми	Фактично, 2017 р.	
Яблуна	91,2	16,3	40	17,8	-13,8
Груша	12,1	4,3	48	35,5	-12,5
Вишня	19,7	6,9	60	35,0	-25,0
Слива	18,0	4,5	50	25,0	-25,0
Черешня	10,2	7,2	70	70,6	+0,6
Абрикоса	7,8	5,5	35	70,5	+35,5
Персик	3,3	3,2	85	96,9	+11,9
Суниця полуниця	7,8	2,1	70	26,9	-43,1
Смородина	4,8	1,0	20	20,8	+0,8

Список використаних джерел:

1. Смирненко Л.П. Опыт исследования Крымского промышленного плодоводства и плодоторговли. Одесса : Типографія Л. Нитче, 1891. 253 с.
2. Смирненко Л.П. Крымское промышленное плодоводство. Москва, 1912. 746 с.
3. Пашкевич В.В. Плодовое сортоведение, или Помология на новых началах. Санкт-Петербург : Девриен, 1911. 100 с.
4. Куян В.Г. Проблеми інтенсифікації і концентрації плодівництва в різних ґрунтово-кліматичних зонах України та основні шляхи їх вирішення. *Вісник ДАУ. Агроєкологія та радіоекологія*. 2007. № 1. С. 11–20.
5. Ібатуллін Ш.І., Шанін О.В., Степенко О.В. Оцінка основних тенденцій зональної спеціалізації сільськогосподарського землекористування України. *Економіка АПК*. 2014. № 12. С. 12–21.

6. Рихтер А.А. Совершенствование качества плодовых южных культур. Симферополь : Таврия, 2001. 426 с.
7. Галузева програма «Плоди і ягоди України – 2017» URL : <http://eurowine.com.ua/node/17364> (дата звернення: 20.03.2019).
8. Галузева Програма розвитку садівництва України на період до 2025 року URL : <http://http://minagro.gov.ua/node/14018> (дата звернення: 20.03.2019).
9. Статистичний збірник «Рослинництво України 2015», «Рослинництво України 2017». URL : http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm (дата звернення: 10.03.2019).

РЕЗУЛЬТАТЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЙОНИРОВАНИЯ ОТРАСЛИ ПРОМЫШЛЕННОГО САДОВОДСТВА ЗОНЫ СТЕПИ УКРАИНЫ: СОВРЕМЕННЫЕ РЕАЛИИ

Аннотация. В работе предлагается оценка результатов применения экономического районирования как научного метода территориальной организации отрасли промышленного садоводства на примере зоны Степи Украины. Метод зональной специализации рассматривается как определение многих критериев успешного развития отрасли садоводства с учетом природно-ресурсного потенциала зон, а также характеристик плодово-ягодных пород. Отправной точкой анализа является показатель масштабов территориального размещения многолетних плодовых насаждений по зонам Украины, их количественная и качественная характеристики. Соотношение площадей насаждений по областям и зонам, а также их сортовой состав подчеркивают форму зональности и принадлежности к соответствующей природной зоне. Проведена оценка результатов районирования зоны Степи по показателю площадей многолетних насаждений и в сравнении с рекомендациями Отраслевых программ. Сравнительный анализ показателей проходит по видам плодовых и ягодных культур в разрезе их структуры. В целом предлагается объективная оценка развития отрасли промышленного садоводства в зоне Степи и на Юге Украины для анализа современных реалий и выявления резервов развития этого процесса.

Ключевые слова: экономическое районирование, природно-ресурсный потенциал, природные зоны, промышленное садоводство, многолетние насаждения.

THE RESULTS OF THE ECONOMIC ZONING OF INDUSTRIAL GARDENING OF THE ZONE OF THE STEPPE OF UKRAINE: MODERN REALITIES

Summary. The paper proposes an assessment of the results of applying economic zoning as a scientific method of the territorial organization of the industrial gardening industry using the example of the Steppe zone of Ukraine. The method of zonal specialization is considered as the determination of many criteria for the successful development of the horticultural industry, taking into account the natural resource potential of zones, as well as the characteristics of fruit and berry species. The starting point of the analysis is an indicator of the scale of territorial distribution of perennial fruit plantations in the zones of Ukraine, their quantitative and qualitative characteristics. The ratio of the areas of plantings on areas and zones, and also their varietal structure thereby emphasizes the form of zonality and belonging to the corresponding natural zone. This affiliation lays the Foundation for successful business in this industry both in terms of productivity and economic efficiency. The author assesses the results of zoning of the Steppe zone in terms of the area of perennial plantations and in comparison with the recommendations of the Sectoral programs. The current development of the fruit industry does not fully reflect the recommendations. The steppe zone is not disclosed as much as possible in the production of fruits and berries, which means that the natural resource potential is not fully disclosed. Only for some fruit crops, such as sweet cherries and peaches, land-use indicators are acceptable. That is, in general, an objective assessment of the development of the industrial gardening industry in the Steppe zone and the South of Ukraine is offered in order to analyze the current realities and identify the reserves for the development of this process. Identification of weaknesses and detailed study of opportunities will allow analyzing the development of zoning in the industry of industrial horticulture from simple to complex.

Key words: economic zoning, natural resource potential, natural territories, industrial fruit growing, perennial plantings.